

Жінка його мрії
Олесь Ульяненко

Олесь Ульяненко – найрадикальніший і найжорсткіший український письменник, скандальний і непередбачуваний, автор понад 20 романів. Він єдиний в Україні отримав Малу Державну премію ім. Т. Шевченка (1997). У видавництві «Фоліо» вийшли друком його романи: «Сталінка», «Дофін Сатани», «Квіти Содому» і трилогія «Ангели помсти».

«Жінка його мрії» – твір, який вбив свого автора. У 2009 році цей роман був визнаний порнографічним, після чого його було вилучено з книгарень. Майже рік Олесь Ульяненко відстоював свої права і гідність у суді, міжнародні правозахисні організації оприлюднювали гнівні листи, радіо «Свобода» розповсюджувало інформацію по всьому світові, в той час як невідомі люди телефонували письменникові і погрожували, що коли він виграє суд, то за півроку помре. Так і сталося: за півроку після суду письменника знайшли мертвим у його квартирі. Можливо, загадка смерті Олеся Ульяненка відкриється нам після прочитання його роману?...

Олесь Ульяненко

Жінка його мрії

У всіх щасливих випадках напевне знай, що то заслуга Бога; навіть тоді, коли світ перетвориться на порох.

Ми всі підемо, і зупинить нас смерть.

Птаха повзла по синьому, зі срібним відливом склі, чорним розчавленим тарганом. Лада напевне глянула у вікно і побачила там цю птаху, а ще мокру березову гілку, і здивувалася, що та тремтить. О, це від холоду. Суто у традиціях минулого, без народницького нальоту.

Печально. Але ця думка, коротка, як політ мухи, вилетіла за якісь там межі. Вона потягнула до себе два роздвоєні кінці оголеного дроту; подумки Лада вирішила, що це зміїне жало зради, і поклала в рота. Зараз він увійде, ввімкне, і – все, – вона розтане тихо, тихо, як її ніжна і печальна любов. Але тихо не відбулося. Увійшов син і дійсно увімкнув. І Ладу трусило хвилин п'ятнадцять, і не тільки: з неї валив смердючий дим, а волосся піднялося дибки. Нарешті син додумався відімкнути вимикача, і вона впала на підлогу, обм'якла, випустивши всі можливі екскременти під балдахін шовкового халата. Син тремтячою рукою набрав номер і викликав «швидку». Але «швидка» вже нічим не зарадила.

Лада, з одкушеним язиком, вилізлими очима, з неправдоподібно синім обличчям, була мертвою. Чому вона вибрала саме таку смерть, нам лишається тільки гадати. Чоловік стояв якусь хвилину перед дверима, а два мовчазних послужливих охоронці очікували. Нарешті він відчинив двері і пішов кімнатами, наче тхір нюхаючи повітря. На самому кінці, у літній кімнаті, обличчям його пройшов подив. Він відчув неприємний запах, запах, який не жив у цьому домі, але досить знайомий і близький, щоб там оселитися. Ну й ідіотка, подумки вилаявся він і увійшов, не міняючи виразу на обличчі. Потім він повернув голову і навіть не подумав дотягнутися до кишені, де тепло покоївся мобільний телефон. Це була його таємна пристрасть, і чоловік Лади її приховував, про це знала покійниця. «Я люблю його як собаку, відданого і вірного собаку», – говорив він, облизуючи кінчик «Корони», похлебтуючи п'ятизірковий вірменський коньяк, інакшого він не пив. Дурна звичка у вишуканому суспільстві, хрусткому «Версаче», «Кевін Кляйн», «Пако і Рабана». Все в його чіткій і світлій, як срібло, свідомості називалося мотлохом.

Можливо, тому, що долі їхні були такими схожими, вона подекуди, як говорять жінки, місцями розуміла його. В обох серце заходилося, коли на зеленому моріжку з-за темного віконця «хаммера» вони бачили корів, кіз, перекошені церкви, котрим поталанило менше, ніж столичним златоглавим храмам. Але зараз він думав, звісно, не про купи паруючого гною, і навіть не про те, що життя цій дурепі можна було обірвати жменем сильнотіючих пігулок, яких у домі вистачало по саму горлянку. Ні, його думки діставалися висот власних почуттів, і чоловік фізично відчував, як у нього злазить надшкірний шар, наче з посинілої від гангрени ноги, щось близьке і відразливе водночас. Саме так він думав. Вона не знала світу, погоджувався він, думаючи про неї, як про живу, але сама її поява у його житті опускала його на дно світу. Лада відтіняла його, як щось потворне – ще потворніше.

З цими думками він увівся у вітальні неправдоподібно червоного кольору, зі шкіряними надутими іспанськими диванами і кріслами, закупив сигару, й охоронці, розуміючи, подали пляшку коньяку, нашаткований рівно лимон. Він потягнувся до свого вірного мобільного телефону, старої моделі, але дійсно надійного, наче собака. Відчував він себе легко й упевнено, як ніколи у житті. Але стара звичка психолога напустила на нього досить вправну міну горя і скорботи, таку, мовби він один лишився на оцій землі, сам. Він подумав про зелені, майже сині сосни, а надворі противно шкварчав мокрий сніг під шинами авто. Йому завжди було затишно у «хаммері», але так, як зараз, з мертвою жінкою через три

кімнати, йому ніколи не було чудово і легко. Він відсorbнуv коньяк, дуже голосно, потягнуvши своє плямкання по всьому будинкові, і кремезний, з селянською пикою охоронець підступив до нього і простягнуv трубу.

– Ні, – коротко сказав він і подивився на мокрих птахів, що висіли на гілках липи, і вирішив її спиляти – тому що ця липа лякала Ладу. Він навіть дозволив собі здивуватися, але потім повільно обернуv голову і приязним повільним голосом сказав охоронцю:

– Зателефонуй і скажи йому сам. Мені немає ніякої охоти, – і він облизнуv отерплі губи з важкими жовтими краплями коньяку. В житті немає нічого важливішого за початок. Середина – діло відносне: можна навіть не дотягнути. А оскільки середина, як і вік, прісна, кінець непередбачуваний, а тому темний і невиразний, і золотий. Випроставши у вбиральні пряму кишку, так часто вирішувала на противагу йому Лада. Він так і лишався все життя у її розумінні «він», без імені, з купами нагород, з купами посад і ще більшими шаленими грошима. Але це його не злило, навіть не бісило, навіть не займало. Він думав інакше, і Ладі не дістатися тих висот, до яких він дотягувався навіть за коньяком і кавою. Як і кожна жінка, Лада наділяла кожним словом усе, що діялося, рухалося і пульсувало навколо. А це вже йому не подобалося.

Саме про це він зараз думав, вивчаючи нерухомим поглядом завиток італійських шпалер. Так, у нього погляд людини, що вирішила все. Ця людина, він саме, забралася так високо, так низько, чи важко, чи легко, на свого щабля у всезагальному сідлі, і ясно усвідомила і вирішила, що саме там добре знаходиться і нічого не вивчати, нічому не давати назву, бо все і так давно вираховане, з ним і без нього. Проте це було своєрідною помстою перед тим, що з ним зробила Лада. Принаймні зараз він спокійно міг перенести всю тяжбу життя на віко її труни, котре все витримає. І по-своєму мав рацію.

Лада умудрилася сховати своє минуле і своє майбутнє у чорних водах невідомості. Здавалося, він знав її веснянкуватою рудою дівчиною, з яскравими очима, з урівноваженими, зовсім не манірними рухами; знав її батьків, з важкими руками колгоспників і хитрими очима дрібних заavidників та злодіїв. Але Лада паралельно не походила на своїх батьків. Він, від таких небажаних думок, навіть пересмикнуv ногами. Проте він і зовні, і внутрішньо знаходився у стані рівноваги та спокою. Але щось його насторожило. Повз нього пройшов лікар, кілька міліціонерів у мішкуватій уніформі, але він провів їх поглядом, поворотом голови, пригубив коньяк, лише змінив свою точку погляду на пузатого бронзового янгола, що натягував лука і зараз видався йому символом чогось жахливого, але не того, що трапилося в реальному житті. І це його трохи заділо. Потім насторожило. Тому, що він не міг усидіти на місці. Тому, що бронзовий янгол дивився на нього і напинав лука. І його це насторожило. І легкими кроками, підшаркуючи лівою ногою, він пішов у кінець кімнати, по ходу потягуючи ніздрями повітря. Так, це справді був запах, запах був причиною його роздратування. Так, запах, але ані причини, ані джерела цього запаху він не міг визначити. Цей запах, на його диво, ударив не по ніздрях, а по очах, засльозивши рогівку, так, саме по очах; а потім він відчув, як запахи шпарко побігли сірими

каналами мозку, вибухнули у голандулах і захопонули там чорною однорідною масою. Запах так і залишився там, великим чорним каменем. Але і наприкінці кімнати, під червоне дерево, з важкими брунатними портьєрами, він уловив, порвавши плівку буденних запахів, знак того, що ніяк не може позбутися жінки.

Зараз його покличуть, але і цього йому не хотілося. Співчутливі погляди не найкраще, а осудливі можуть зіпсувати настрій на цілий день, так, саме те, коли ти можеш і зараз хочеш думати про неї що завгодно: за коньяком, у розмовах колег, з товаришами, іі і його, і відчувати себе причетним до чогось. Так, саме наче повторилася його юність, і молодість побігла промінням зморщок, разом з хмільним кайфом таємниці. Запах став рідким і розтікався широкими каналами його тіла, він хотів уголос додати щось про душу, але це було настирне табу, спеціально нав'язане, а зараз, упродовж стількох років, воно набуло сталої і твердої звички, що душа – це з розряду студентської балаканини, з прищавими лобами, запаленими залозами і блискучими, перевернутими не до землі, а до неба очима.

Саме цим він пишався. Саме це він ставив собі у заслугу, чого Лада ніяк уперто не хотіла розуміти: він став частиною цього світу, видавляючи поступово з себе зачучверілого селяка, з колгоспним минулим і минулим більше пафосним, але він уже відійшов від того берега, тому ніколи не хотів згадувати діда, а ще більше сестер, котрих йому довелося перевербовувати, оббивати пороги і багато інших неприємних хвилин. Він надто був далеким для цього. Усе було зроблено без нього і досить акуратно, щоб комар носа не підточив. Але після кількох років він відчув, що дійсно дивиться у порожнє небо, і та його частина, що десь залякала у переляці над зовсім банальними речами, зараз не більше анахронізму. Йому зробилося до тупого все відомим, знайомим, а значить, обридливим. Так, більшість його родичів були діячами ще тієї республіки, хоча особливого такого він у цьому не бачив: не він один такий. Саме це зараз він відчував стосовно Лади.

Запах гару, що снував тонкою пелериною з кімнати в кімнату, навіть не переслідував його, а доводив, що вона десь поруч, зовсім поруч: або лежить у білому махровому халаті, з пропаленим сигаретою ліктем, з накрученими по-міщанському бігуді, і теплий здоровий рудий кіт вештається біля її ніг. Він зовсім не відчував ані втрати, ані втоми, що слідує за померлою близькою людиною, і це зовсім нічого не означає: любив ти ту людину чи вона тобі була байдужа, як останній трамвай, коли у тебе є гроші на таксі. Тоді він пройшов ще кілька кімнат, тьмяних, з дивним оксамитовим порцеляновим відсвітом, і йому щемко захотілося сигари і коньяку, але він розумів, що при людях такі речі неприпустимі, правила людського етикету, котрими він усе життя гребував, стискали, наче галстук від «Габана». Велике малинове сонце в останній кімнаті завалилося у вікно з потоком нових запахів, і йому зробилося нудотно.

– Пане генерале, – почув він голос.

І невимовно красивий голос секретарки Лади несподівано повернув усе спочатку: перша кімната розвернулася іншим боком, друга несподівано наповзла на першу, третя

втягнулася, наче під перископом, таким робом пускаючи червоного золота світло з останньої кімнати всією площею. І він стояв на сірому бетоні, під синім неправдоподібно оксамитовим небом, з білими літаками на ньому, і тихий гуркіт ласкаво лягав на землю, а її рука була поруч. Тоді його горло стиснули спазми, і він зрозумів з печаллю, що він буде думати про неї, як про порожнє небо, тобто її не буде, і нічого у світі не зміниться. Найдурніше те, що він сам ніколи не зміниться, хоча зараз ця думка настирно терзала його, починаючи від паху, і біла у скроні. Так, зараз він відчув лихий сексуальний голод, так, як це виходить з жінками під час чужої смерті. У нього закрутило у паху, солодко засмикало під ложечкою, і тільки тупі удари у скроні, що розтяглися лапами павука від тім'я, показували, що об'єкт його не існує або зовсім далеко.

Так, він зараз стояв посеред малинової, у світлих тонах кімнати, і зовсім реально запах паленого людського м'яса лоскотав ніздрі. Проте сексуальний голод у нього не втихав. Це починало непокоїти. Він непомітно провів погляд на спину і задок секретарки, котра стояла біля вікна, стояла боком, і зараз упіймав себе на думці, що взагалі не пам'ятає її обличчя, окрім важкого, з двома складками на кутиках рота, але рота далеко не сексуального. І запах, той, що зародився у нього в мізках, почав пробиватися до того, що висів важкими міазмами серед плюшевих ведмедиків, панд, колі й ляльок Барбі. Аби тільки не заходив син, пройшло в голові, і це було б зовсім непристойним. Так він подумав, але що в тому було непристойним, то напевне знала Лада і він сам.

— Пане генерале, — повторила секретарка і повернулася до нього обличчям. Він побачив її важкі груди, маслинові очі, витончені руки, з дорогим, майже як у його Лади, манікюром, хоча у них різниця не менше як у двадцять-двадцять п'ять років. Жінка була вродливою, але не сексуальною, вірніше, не в його смаку, і взагалі вони після двадцяти не викликали ніяких емоцій. Несподівано коридор знову почав зменшуватися, наче підзорна труба морського капітана, і він сидів у кріслі, з м'ятним смаком дешевої сигарети на губах. Сигаретою його пригостив слідчий. Нервовий, як лошак, хлопчисько у штатській формі і вільному, але дорогому костюмі. І він уже давно зрозумів, що це військова розвідка, і від того робилося спокійніше, затишніше, наче до цього запаху людського гару, трупа, домішалися добротні запахи просиджених крісел, дорогих сигар і дешевої кави, що її готують подібні на гомосексуалістів секретарі і молоденькі лейтенантики. Секретарка стояла на тому кінці коридору в малиновій кімнаті і дивилася у вікно, де люди під першим снігом мокрими щурами виповзали зі своїх нір.

— Це ваша секретарка... Її прізвище... — почав був слідчий.

— Я її не пам'ятаю. Не пам'ятаю її прізвища.

Слідчий, розуміючи, кивнув головою. Він уже знаходився на такій стадії своєї кар'єри, що міг дозволити собі ставитися до людей, наче до інтер'єра. Також він розумів, що з цією пригодою, а інакше на розум не приходило, йому вовтузитися недовго. Але він не любив такого типу людей. І такі типи, визначив він про себе, навряд чи полюбляють опинятися у

цій ситуації.

– Я поговорю з нею? – сказав слідчий і красномовно окинув оком фігуру секретарки, одягнену в синій англійський шерстяний костюм: ти ба, навіть складки у неї похитливо переливаються на блідому зимовому сонці.

Він перехопив погляд слідчого, і хвиля, гаряча, наче у породистого жеребця, прилила до голови; зараз він точно відчув, як від злості на цього миршавого сноба слідчого його очні яблука лускаються капілярами і тріскають з таким гуркотом, що не чути, як дзижчить самотня муха у синьому напівмороці кімнат. Він бридливо поморщив носа, коли почув цей звук, як запах, – усе чуже і неприпустиме в цьому домі зараз зайшло, щоб його знищити, зжерти його запахи, і полишити самотнього, з підведеною мошонкою, кривими, пожовклими зубами – він ніколи не пишався вставними щелепами. В цьому він був достойним сином своїх батьків, котрі зневажали чуже й неприродне. Слідчий закинув ногу на ногу, поклав її на гостре коліно, затягнуте у дороге сукно; він і це помітив, але відразу зрозумів, що так би поступила Лада. Дивно, але він не відчував втрати. Він більше відчував зради, капризи її та істерики, і це завжди збуджувало. Зараз він міг би без будь-якого красномовства сказати, що опинився у порожнечі, і це було так близько, як глухий, беззвучний сніг за вікнами, що падав і падав у щілинах тяжких порт'єр. Як вулиця, що несподівано вигиналася на повороті, щоб зімкнутися міцною щелепою біля крихітного фонтанчика з червоного мармуру, з купами бридких голих русалок без статевих органів, з огляду на те, що все це бачитимуть діти.

Зараз вони товклися купками у яскравих куртках, з повітряними кульками; дівчатка, трохи старші, тринькали мобільниками, збуджено облизуючи червоні й пошерхлі від мастурбацій губи, і не поспішали додому, щоб не опинитися у нічних кошмарах. Він несподівано означив, що саме таким повинне бути сите і справжнє життя, нічим не подібне до цієї, крутої, наче щелепа динозавра, дороги, з мокрими і голими молоденькими липами. Прислуга принесла коньяк, найдорожчий, але помірної якості. Він не пив такий, лишаючись на людях, але із задоволенням пригощав і пригощався з неблизькими знайомими, якщо так можна сказати; він сідав завжди так, щоб було видно безлюдну частину вулиці, куди заповзав двірник, зі скривленим носом, голомозий, але доволі харизматичний, як нині модно говорити: він на півставки підпрацьовував у їхній конторі і приносив свідчення, нікудишні, але часом смішні.

Слідчий кахикнув у кулак: білі кісточки, напнуті вени свідчили про його нервовий, навіть марнославний характер, а з тим і про волю й цинізм. Слідчому, перш за все, скоріше всього, хай йому біс, було цікаво. І він після кількох ковтків коньяку відчув, що та цікавість передається йому. Але десь далеко у його мозкових клітинах відбився портрет секретарки. Зараз її повний, у рожевій помаді рот викликав у нього захоплення, наче той рот щось міг сказати втішне йому. Це для нього був рот священика: так вирішив він, хоча ніколи ні у що не вірив, окрім успіху та достатку. Він ніколи не вірив жінкам, але до безумства, до юнацького безумства любив їх, доти, доки його крива долі не перетнулася з Ладой, з

веснянкуватою дівчиною з рожевими прищами на обличчі, розкішним селянським тілом, з манірними рухами гламурної моделі, але до того природної, що його чоловічий досвід не міг нічого вдіяти, в яку б то позицію він не ставав. Але зараз він уперто думав про реальну секретарку – крупнороту, з тілом норавливої кобиллиці, з порожніми порцеляновими очима і чіпкими лапками комахи, що підгрибає корм до своєї нірки. І хтива, як циганська жінка. Йому зробилося нудотно, потім тоскно, і він проковтнув коньяк одним духом.

– Значить, так, генерале. Як не прикро, але справа ця коротка і банальна, – сказав слідчий і елегантно взяв коричневу паличку сигари, уміло підкурив і випустив синю хмарку диму у себе над головою; дим майже розчинився на тлі костюма секретарки.

Нарешті слідчий заговорив рівно, притримуючись якогось внутрішнього, зрозумілого лише йому порядку. Від таких розмов у нього завжди крутили пломби в зубах. Він слухав балачку, холодну і виважену, цього слідчого зі щурячою зачіскою і зараз розумів, що між цим випещеним, застебнутим на всі гудзики, між цим настирним і передусім розумним типом, натертим, наче воском, і ним, саме ним, немає ніякої різниці. Це пересмикнуло його досадою, як хворий нерв у ще здоровому зубі.

Малахітовий квадрат вікна, з жовтогарячим тихим вечором у передріздвяну ніч, як усе наприкінці, як усе від початку. Так, дійсно зводить зуби. Ще одна ніч, яка нічого не змінить, але до чогось наблизить. І він знав, що спокійно може пережити цю ніч. І від цього йому було страшно. Навіть від однієї думки про те, що єдина істота, яка від нього якось залежала тут, на цьому п'ятачку блискучої підлоги, з дурнуватим рожевим балдахіном над ліжком, з меблями румунських князів, несподівано стане такою суттєвою, що перемінить звичний уклад життя. До цього треба бути готовим, але й це лякало його. Ще більше, ніж те, що уявити Ладу, побачити її у пам'яті він зараз не міг, як не напружував мізки. Самі лише запахи. Ворожі і чужі, наче на війні, вони привидами перебиралися з кімнати в кімнату, паскудством своїм окуповуючи дім. Слідчий сповз задницею на край стільця і нервово засовав носком черевики паркетом. Він подумки визначив його як латентного гомосексуаліста, радше за професійною звичкою. Він навіть почув, як пори у його паху, біля його ануса, у самому анусі розпускаються рожевими слизькими бутонами, випускаючи запахи, від яких нудило і дерло в горлянці.

Ось воно: бути готовим і не боятися. Дві банальні істини. Він підняв, вірніше, підсмикнув очі, кинувши погляд оскліпліх від незвичних почуттів очей на великий, у тяжкій дерев'яній рамі квадрат вікна, що переливався незагололим желатином у передвечірньому, а може, це ранок, мороці. Нарешті він щось побачив. Ні, він таки побачив. На сірому шматку асфальту він побачив каштанового пса, майже вогненного. Пес був дурнуватим, наївним, тицявся носом у брудні калюжі і гавкав на власне відображення, поклавши вухату голову на лапи. Слідчий підвівся, акуратно поправив штани, попрощався і вийшов, порипуючи блискучим паркетом, наче астральним відображенням його самого. Він теж встав, повернув вухо до безмежної анфілади кімнат і почав ловити розпачливе дзижчання заблуканої мухи.

Пізніше, коли він вирішив, що це йому ввижається, він перевів погляд на стіл, погляд його заблукав, перелякано розсипався на тисячі очей у синій кришталевій попільниці, з недопалком жіночих «Вог». Він зрозумів, що Лада не курила таких сигарет. Його дружина любила хильнути міцного рому або віскі, найдешевшого, яке смерділо самогоном, а потім розкурювала сигару. В її рожевому, красивому, як два слимаки, роті сигара виглядала до противного непристойно, принаймні він говорив так. Тільки зараз він відчув, що секретарка збуджена, до непристойного, до тошнотворного, ось так просто, як завжди жінки сприймають смерть: збуджуються, молодшають; так, наче смерть з розгону вдарилася об неї, пролетіла високими анфіладами, відскочила від її недоступного кароокого розкосного погляду і застрягла у його горлянці. Він обливав губи, лизнув кінчиком язика, зовсім по-жіночому, анус його болісно і солодко стиснувся; за вікном товстим шматком слюди сунулося небо. Настав час сутінків, і всі його кишки просили їсти, лише мозок тупо ловив сигнали з того кінця будинку. Мармурові янголи з луками трусили в тінях маленькими пісюнами, натягували луки і безтурботно сміялися над смертю.

Секретарка стиснула його вуха, товсті і м'які, теплі, наче у породистого, вгодованого і добре доглянутого пса. Він тицявся обличчям у складки її костюма, йорзаючи коліньми по начищеному паркеті. Голомозий, без жодних ознак волосся на черепі, тому вона, напевне, і взяла його за вуха. Так він мучився цим, думаючи про свої вуха, про спітнілий лоб, перебираючи жвавими пальцями недешеву мануфактуру її вбрання. Нарешті, коли відкрилася її голизна, виліплена немов з добротного цільного шматка плоті, його охопило зовсім дике збудження, воно надійшло від самих кінчиків пальців, двигнуло усім його тілом. Прекрасний, майже взірцевий образ хтивості, з м'якими лініями, повними ногами, високими грудьми, ніжною кремовою шкірою і розкосими очима, з добродушним зблиском в очах, котрий говорив тільки про те, чого жінці хотілося нині, а не десь-так-чогось-там-колись. Вона перевернулася на живіт, випнувши округлі сідниці, широко розчепіривши точені ноги, виставивши сороміцькі губи з розгорнутими краечками, і він, мало не захлинувшись, важко ковтнув слину, що непомітно набігла йому повний рот. Аж тоді плавно ввійшли два пальці, вказівний і підмізинний, у свіжу набухлу плоть, і він почув тугий стогін задоволення. Язик його пройшовся звично жолобком спини, завібрував між сідницями... Він солодко лизав їй стегна, внутрішні лінії довгих ніг, а вона лежала – чудесна жива статуя, довершена у своїх лініях, рухах і тремтіннях. Її глухуватий, хрипкий, покірний голос ніяк не в'язався зараз з тим холодним і самовпевненим образом, що запам'ятався з тих моментів, коли він періодично зустрічав її у довгих коридорах чи ще десь. Чи більше він її ніде не бачив? – зовсім чітко, відсторонено майнула йому думка.

Він сів їй на ноги і ніжно вкусив за кінчик вуха. Вона з солодким тремтінням відчула в собі його пальці. Коли вона застогнала, так, саме так, як йому хотілося це почути, він почав рухати пальцями, а лівою рукою прихопив палаючу копицю її волосся, підняв голову, розвернув: скула й одне око, затягнуте плівкою задоволення. Пізніше, коли він розвернув її на спину й підхопив під коліна, почав упивати її п'янки жіночі соки, помалу запускаючи язик, він побачив досконалість її грудей, але досадлива думка, що жалюзі підняті, що вони в

кімнаті його колишньої дружини, муляла. Але не дуже. Він слухав її голос, відчував, наче він сам жінка, сам упокоений, хоча насправді все було інакше. Він збуджувався, аж до шпильок в руках. Нарешті він увійшов у неї, її гнучкі, з гострими нігтями пальці ухопили його за звислі боки, живіт йому вдалося якось втягнути, і вона розтягнула стогін, той, що справжній, не дубльований тисячу разів, не повторений, не завчений. Голос підіймався віднизу, пробирався лабіринтами живота, клетотів у грудях, а потім виходив з пухких, гарної форми вуст, з її рота з двома блискучими рядками зубів, де плавали світлячками нічні вогні. І коли він подумав про жалюзі, в ту хвилину, зовсім несподівано, майже ганебно недопустимо і несподівано, він вивергнувся у неї гарячим потоком, аж мороз пішов по шкірі, а спину й сідниці взяли судоми. Такого він давно не відчував. Але потім, майже за хвилину, коли її руки витерли його ество рожевою носовою хусточкою, він знову збудився.

І зараз вона була зверху нього, у всій пишноті, з відкритими грудьми, тугим животом, що переливався хвилями.

Головне, не було того одноманітного і звичного, що кінчалось у нього кислим оргазмом, холодним і липким поцілунком, а потім хотілося тупо завалитися на бік і спати. Нічого подібного. У цієї жінки було все. І він знову вивергнувся, вона встигла ухопити, по-телячому ніжно, ротом і випити все до статку. Він краєм ока зирнув у вікно; щось затремтіло, наче налипло на екран його погляду. Ліхтарі вогняними кулями спочатку висіли в просторі, а потім потухли, наче враз усі висипалися яблуками на луджений місяцем асфальт. Вона лягла на нього, волого підсунувшись йому до обличчя, і язик сам собою забігав у щілині, злизуючи солоне, а його стегна обпекло гарячим, і він закрив очі, не розуміючи вже нічого, а тільки плив, ухопившись за пухкі сідниці. Вона вибухнула першою, гучно і солодко, а потім він увійшов у неї ззаду, сидячи на її пружних довгих гарних ногах, пустивши тихого півня, пукнувши від задоволення.

Пухкий сніг валив за вікном, і він дивився на нього, не відчуваючи ніяких запахів і не відчуваючи себе – тільки жар між стегнами і гарна вигнута спина з м'якими м'ячиками м'язів під оксамитною шкірою. Жінка закидала голову, її волосся розвіювало з кожним рухом тонкі запахи парфумів, пещеної шкіри, розпашілого тіла. Білі простирадла хрумтіли – повільно, рівно в такт тілам, голосам і тихому вечору, що розливався, здавалося, йшов від вікон, від предметів. І цього разу він раптом голосно крикнув, заглушивши її зойк – тваринячий і прихований. Вона висковзнула з-під нього і сіла, відвернувшись, обхопивши мокре ество рукою, і зарухалася, на цей раз упевнено, швидко, наче нічого більше у ньому не було цікавого, а вона приймала тільки задоволення від того, що її мокра щілина ковзає його обличчям. Вона здригнулася тричі, доки його плоть не виросла у її м'якій долоні, і замшеві губи ухопили цю здобич, потім просунулися глибше, і ще, ще. Щоки у неї роздувалися, наче боки риби; вона зиркала на нього карим рівним поглядом погорі білого живота, потім опускала очі, і язик її жваво бігав голівкою. Тут він ще раз пукнув, гучніше, ніж до того.

Він бачив, як вона перегинається у стані, дійсно як велика соковита рибина, і краплини

срібного поту стікають на поламані простирадла, сині у мельхіорових кімнатних сутінках. Потім вона лягла на бік, тернувшись ніжною шкірою грудей об його стегно, і він побачив чіткі обриси її плечей, тонкі лінії лица, точену голову з розкиданими чорними зміюками волосся проти темного вікна. Зараз йому вдалося, що у них на двох один розум. Але далі він нічого не думав. Тільки дригав коліньми, сопів ніздрями і хрипів казна-що. Пізніше він почав викручувати; неймовірно судомило йому спину, зводило ноги, але це приносило таке задоволення, і йому хотілося, щоб це, і напевне щось інше, відбувалося, тривало безкінечно. Ніс його солодко тягнув чисте повітря з дрібними, непомітними часточками її запаху, а не запаху Лади. Він відчував зараз один лише фалос, що надувався, наче гумовий, робився дерев'яним, лише на кінчику перетворювався на велетенське забуття, на велетенську насолоду. І тільки на небі запалився місяць – круглий, тілесного кольору, як він протяжно застогнав, але притримав її голову руками, солодко відчуваючи, як ество м'якшає, робиться маленьким і зморщеним, теплим у її роті. Він провалився у порожнечу, у забуття: справді у цієї жінки є талант.

Трохи передихнувши, він повертів головою, а вона лягла на бік, розвернувшись до нього круглими сідницями, і її мокра від поту спина зі спинною ямкою – однією лінією – робила її незвичайно гарною. Десь-таки він це бачив, але де? Так, саме так – вона, ця жінка з досконалими формами, нагадувала щось. Він завжди приховував свої почуття, доки вони не полишали всі його органи, кинувши його відпочивати на сумлінні, яке він, до речі, зручно для себе конструював упродовж усього життя. Але зараз він нагнувся і довірливо поцілував її у щілину – мокру, розкриту, наче бутон квітки. Вона зручно вмостилася і легко притиснула до себе його голомозу голову, і він, припавши поміж ніг м'ясистими губами, втягнув солодкий, справді солодкий запах жінки, а її тіло заходило хвилями. Він лизав, а вона м'яко поляскувала його по блідих сідницях... справді, треба з'їздити на море, такого він собі давно не дозволяв. Стегна стискалися і розтискалися. Іноді в голові у нього проходили неймовірні думки, такі дивні і страшні, наче у старшокласника за кольоровим порножурналом на великій перерві. Вона вивільнилася, стала на чотири, і зараз він бачив її відображення у супер-міцному склі. Темна алейка з темними кулями ліхтарів, з рудими іскрами – це на балконах сусідського дому, що належав якомусь тресту, курили і кидали в цю чарівну ніч недопалки. Він входив у неї легко, і вона постогнувала, покрикувала, але якраз в міру. Саме так, вирішив він, в міру цього дня, в міру, коли Лада таки нарешті пішла і звільнила його, хо, таки звільнила, навіть її противних після смерті запахів не лишилося. Тільки запах чистої і свіжої плоті, те, що потрібне кожній людині, а решта все дурниця, непередбачена дурниця. Напевне для такої синьої ночі із зіжмаканими простирадлами, з кремовим тілом жінки варто було пережити Ладу, брата, батьків і дідів.

Щось тріснуло, і він знову побачив напіврозтулений її рот у темному вікні, язик, що повзав пухлими губами. Вона розвернула голову, притиснулася щокою до плеча і подивилася чайним ніжним поглядом, запурхкала широкими віями, стулила губи. Вони лягли на спину і дивилися на ліпнину білої і високої стелі. Він поклав їй руку на живіт, і вона стиснулася, навіть зойкнула, наче це для неї була найбільша несподіванка у світі. Вона зойкнула і розставила ноги, а він поповз туди долонею і перелякався, подумавши: а чи не

німфоманка вона? Та на холеру, нехай і сама фурія, аби йому подобалося. А йому здорово подобалося. Вона підсунулася ближче й ухопила його за член. Цей дитячий рух, звичка, наче охолодив його, проклавши відстань між днями, тижнями і роками. «Ти не голодна?» – запитав він. «Хочу солодкого», – відповіла вона, продовжуючи піднімати його достоїнство. Рука у неї запрацювала швидше, а його пальці провалилися у соковиту м'якоть. Зараз він думав про солодощі, про її руку і про свою руку...

Нічого особливого, коли воно приходить, – думав він, і зараз нейрони й атоми його пам'яті затарабанили у кістку з неймовірною швидкістю. Йому зробилося незручно, дико незатишно, і вона вловила цей рух, тому притиснулася м'якими губами до його плеча, потім налягла животом і грудьми й лежала так доти, доки він маленькою дитиною не засопів і не бризнув їй у долоню. Вона розмазала це по обличчю і засміялася гортанним голосом з ніжними, трохи переламаними нотками. Неймовірна синя лагуна відкрилася його очам, і він усміхнувся вперше за стільки днів. Живіт у жінки гарячий, здається, можна опекти руку. Але головне було зовсім не це. Зовсім інше його цікавило. Він відчував, як у його ніздрі потекли приємні невидимі запахи. Він заплющив очі і лежав блаженно якусь хвилину, намагаючись зосередити думки, але вони видавалися йому мізерними і полишеними змісту. Навіть саме слово це – «зміст» – віддавало паскудством.

Затишок, неймовірний затишок лежав на пузатих з куцими пісюнами купідонах, на меблях, навіть здоровенні кімнати, котрі виходили одна з одної, ніяк не лякали його, а навіки поховали, прихистили його від Лади. Пізніше це відчуття почало рости. Вона, ця жінка з одного суцільного шматка плоті, зі світла, тіні, солодких запахів, вигинаючи тонку, наче лозина, спину, пішла високими кімнатами, буденно, не прикриваючи свою наготу, і видавалася зовсім з його світу, наче реальна гра атомів водню, нейронів, солодкого відчуття, яке буває тільки в молодості, і від цієї глибини ми найбільше тікаємо в молодості, – так він вирішив, проводжаючи її поглядом. А потім він підвівся і глянув на чорні кулі ліхтарів, на лисий зимовий пагорб, і коли повернув голову, то вона сиділа, підмостивши під себе ноги по-турецькому, і розривала блискучу упаковку цукерок. Він подумав: і найшла ж, трясця її матері.

Вона розгризала цукерки білими міцними зубами. У непроникній тиші начинка з лікеру і малини чвиркала на її рожевого язика, і жінка вправно закидала її до рота. Тут-то його щось розсердило. Можливо, причина полягала в тому, що він стояв голий з обвислими, білими, як у пельменя, боками посеред блискучого паркету, задницею до дзеркала, і мав смішний вигляд, а може, у тому, що його булки тремтіли, навіть коли він не рухався, а хронічний геморої пошпигував у кишці. Це перше, що він почав відчувати. Далі було гірше: він почув запахи шоколаду, начинки і її білей. Його знудило. І як уже сказано, трохи роздратовало. Потім він подумав: краще б вона навалила під собою купу. І смерділа, як остання шльондра.

Отак по-дурному стояти і дивитися на голу і красиву жінку, як вона не звертає на нього уваги і наминає цукерки. Просто собі отак. Вона поглинала цукерки зі швидкістю машини.

Закінчила й облизала один за одним пальці. Усміхнулася кудись убік і, не прикриваючи наготи, пішла знову високими кімнатами. Звісно, подумав він, вона тут усе знає. Може, вона з Ладом тут, у його домі, виробляла таке, хе-хе, і очі в нього жваво забігали. Він забрався на постіль, натягнув простирадло і став чекати. Так пройшла довга хвилина. У скронях помалу почали постукувати молоточки.

Як працівник служби безпеки, як один з ієрархів, що починав з азів, він уже розумів, що це перші ознаки тривоги, хоча видимих причин для цього не було. Так, спокій стояв, наче у труні. Ось саме це і почало дратувати його, пошпигувати у скроні. Він глянув на годинника, задоволено, сам для себе кивнув головою, і так продовжував сидіти. У нього почали німіти сідниці, а окрім того шоколадні запахи повисли й загусли, і тепер весь час, що проходив, був таким же тягучим і солодким. Коли у нього заніміли ноги, він ще раз глянув на годинник, золоте коло, що його обіймало, дві оголені німфи, мертві й безпристрасні: стрілка, тяжка, наприкінці нагадувала чи то вказівний палець, чи то тобі дулю, пересунулася всього на половину поділки. Він тільки задоволено гикнув, але вирішив, що напевне сьогодні перевтомився і треба всього-на-всього поспати. Але спати не хотілося. Тоді він подумав про чай, гіркуватий чорний чай, найдешевший, з домішками, з чужими для нього запахами, щоб чашка з надбитою ручкою гріла йому пальці, як то було колись за часів його студентства, коли він познайомився з Ладом. Тут він напружив усю свою свідомість, подумки видираючи велетенський глянцеований аркуш з Ладом. Але нічого не вийшло. А трапилося ось що: велетенські глухі кімнати його дому почали зсуватися, наче дитячий калейдоскоп, змітаючи шифоньєри, картини, бронзових янголів, крісла. І він дійсно зараз себе побачив: сидів у крихітній кав'яреньці банного відділення.

* * *

Кав'яренька нагадувала коробку, загратовану арматурами, звареними і пофарбованими у жовтий колір. Прочинені двері, якщо дивитися навкіс крізь ґрати, виявилися чоловічою вбиральнею. За прилавком стояв товстун, з вусиками а-ля Гітлер, у дешевому костюмі-трійці, і його бляклий, наче березневий туман, зір теж невтомно блукав синім, паскудно освітленим квадратом чоловічої вбиральні. Але головне полягало в тому, що обидва там бачили жінку. Жінку у чоловічій вбиральні. Запахи звідти: хлорки, сечі, адреналіну, сімені – увесь цей букет змішувався з чистокровою віденською кавою, чаєм і дорогим коньяком. Дівчина курила сигарети, теж дорогі. І хоча він був лише студентом паскудного вузу, але за цей час навчився розбиратися в парфумі, випивці і в жінках.

Цей спогад, вірніше, картинка пройденого життєвого шляху, що виникла нарешті зараз у гromі, у тиші його ж будинку, який видавався чужою фортецею, навів думку: за місяць перед тим, як у синьому туалетному косяку він побачив Ладу, його завербували спецслужби. Чого він напевне чекав і молився вечорами, незважаючи на те, що і дід, і дядько, і старший брат згнили по тюрмах. Хоча саме це його і затримувало, це заважало жити, і кожного ранку він вставав, наче проклятий, і розумів, що нічого, рівним рахунком

нічого не може змінитися у його житті. Від того дня він читав судову справу Сташинського, і це заняття йому приносило неабияке задоволення, мало того, він знаходив там відповіді. Ті відповіді, яких ніхто не давав з його оточуючих у далекому сірому дитинстві, затиснутому церквою, шепотом і страхом бути арештованим або ще щось. Ніхто з його рідних не визнавав, що справу остаточно програно, а він, щоб суперечити, був надто малим і боягузливим.

Принаймні сам Сташинський не давав згадати, з печаллю худого чоловічка, з обтягнутим жіночою шкірою обличчям, гострим вольовим випнутим підборіддям, крутим черепом і рідким жовтим волоссям. З рота цього суб'єкта смерділо м'ятною жуйкою, тією, забороненою, польською. Ім'я, назва заборони висіли тоді в зимовому повітрі разом із чорним ганчір'ям птахів, що падали у провулки клаптями, за собором, у провалля дня. І так отоді він побачив дівчину, з чіткими рисами обличчя, прищаву, з випнутими скулами, але ладно збиту. Вона курила у чоловічій вбиральні, обіпершись круглим задком на засцяні пісуари, а очі у неї променіли, наче дві зірки. Саме такою була Лада, що несла заборонене. Він пив дешевий смердючий чай і грів руки об чашку, хоча міг запросто поснідати у дорогому ресторані. Саме вона відділила і наповнила той мертвий простір між ним і чоловіком, що сидів на краечку стільця, йорзав по дереву туди й сюди, а ногу на ногу закинув так далеко за коліно, стиснувши ляжки, як це роблять гомосексуалісти. Так, він добре розумівся на подібних речах, але ніяк не переступав межі, радше з обережності. Він був освіченим у цих справах.

Єдиним недоліком початківця у нього була його чуттєвість. Так, він був чутливим, як молочне поросся. Навіть зараз у широтах кімнат, де за вікнами падав м'який сніг, а тут повзав мокрою теплою ганчіркою спокій, він з нежданною тривогою, що вискочила наче червоний фурункул, чекав на цю жінку, на її повернення, але думав неустанно про Ладу і про минуле, щоправда, як про чорно-біле фото. Він почав збуджуватися і пітніти. Найбільш розумне, що прийшло йому в голову, то сходити на кухню, заварити чаю і чекати далі. Але він чомусь не став цього робити, лише міцніше натягнув простирadlo на очі і слухав, як серце б'є і б'є об ребрину.

Лада врятувала його того березневого дня, щоб заманити у пастку. Два блискучих ока серед тугих чоловічих випарів, вигнута спина, тугі крижі, круглі груди – це зовсім інша Лада, ніж та, що лежала в його обіймах, і щось заборонене і дике обпікало йому пах. Але чому вона вибрала таку дурнувату смерть, хіба мало всіляких пігулок, розкиданих по шафах. Хіба мало газу у горілках, чи затупилися достобіса всі леза. Вона вибрала досить страшну смерть. Нічого в її житті не говорило, що вона може таке зробити, незважаючи на екстравагантність, ну, припустімо, дивитися, як спарюються корови і жеребці, або як дамочки парують з собаками. Для нього це було нудно, навіть противно, бо він відчував себе християнином, безбожником, але з християнською мораллю, і не міг своє покалічене виховання полишити за порогом, як це одного дня зробила Лада. Почуття і чутливість значили для неї набагато більше. Пізніше він почув кроки, лункі, чіткі, вони несхожі на ті кроки, що нагадують втомлених коханням жінок, – це були важкі кроки, впевнені, вони не

зароджувалися на порожньому місці, вони виходили в життя чітко, ясно даючи зрозуміти, для чого прийшли. Але він не прийняв простирadlo і продовжував сидіти, з мокрою від переляку проміжністю, з порожньою головою, бо думки стер хтось невидимий, і зараз було таке відчуття, наче в ніздрі понабивалося пилуки. Проте він зібрався з силами, зісмикнув простирadlo, але нікого не побачив.

Він встав і пішов, але кроки не стихали, зараз вони відходили подалі, десь у сусідню кімнату. Нічого особливого, переконував він себе, так жінки граються, пустують, хе-хе, коли задоволені. Вони або пустують, або сплять. Він хотів увімкнути горішне світло, проте облишив і повернувся до ліжка. Тут звично пахло секретаркою, тією жінкою, наголосив він подумки: шоколадом, терпкуватими, з гірчинкою парфумами, сіменем і волоссям. Краще чекати, чекати, як і все життя, коли ти вирішив пробиватися цією дорогою. Можливо, це одна з зупинок, а не кінець. Хоча сама думка про кінець несподівано зависла, як дармовиси на люстрі, і задзенькала печально, наче тягуча подільська скрипка під рукою невмілого музиканта. Його навчали володіти страхом, а потім переступати його, тоді тільки навчишся думати виважено, холоднокровно і жорстоко. На всі види життя. Проте це теорія, і ті, хто викладав йому подібну думку, далекі були від його страхів. Вони були голими теоретиками, як і ця безкінечна держава, що наступила йому на горло. І йому доводилося вірити і приймати на віру те, що вони говорили. Але це було невимовно страшно, як спуститися на два щаблі розвитку – від людини до первісної мавпи, котра зіп'ялася на дві кінцівки. Але що цікаво – йому такий стан речей подобався. Доля йому подарувала ще один шанс зробити шалену кар'єру, бо він розумів, що серед невігласів, наділених невідомо чому страшною владою, він був найсильнішим, доки це тримав при собі. Хоча з плином часу це вийшло як груба помилка. Люди, що взяли його до себе на службу, виявилися нічим не дурнішими за його співвітчизників. І так ото мимоволі, вірніше зовсім природно, він прийняв їхню ідеологію.

Їхня система існувала, з великим скрипом, але існувала, і він сам прагнув цього, хоча чомусь десь далеко в його душі пролітав сліпий вогник, що нічого досконалого немає. Він не був фанатиком віри, але відчував і розумів, що ця система побудована саме на цих засадах, дещо перевернутих, перекошених. Божа ідея поцуплена і перекручена до неможливого, навіть до вжитку, і чим страшнішим страхіттям ця система йому видавалася, тим більше він пересвідчувався у тому, що ніяка доктрина не може пасувати людині. І на тому заспокоївся. Йому лишилися жінки, задоволення й думки, котрі муляли вдень і вночі голову про те, як піднятися на черговий ієрархічний щабель. Він таки подолав свій страх, але не їхній. У нього не було їхнього страху, і страх для нього мав не одне обличчя. Головне, що те, що йому було необхідним, він проковтнув і був решту життя задоволений цим: навіть буденними клопotaми, смертю Лади, що вивільняла його від безлічі дріб'язкових обов'язків, котрим він уже не вірив, не надавав того значення.

Зараз він сидів на мокрому простирadлі і намагався підвестися. За вікном липнув до чорних кульок ліхтарів сніг. Порожньо в голові, порожньо в думках, і ніякої легкості. Запахи можуть повернутися – сікнуло у його голові. Ніч била крилами. Мельхіорове небо лускало

на тоненькі плівки. Тут він помітив, що замерзлий чорний пагорб здувався, наче желатиновий пиріг. Пагорб заворушився, наче рвалися м'язи під шкірою, небо просвітліло, потяглися рвані язика вилялого полум'я. Його немов хтось підтягнув до вікна. Широка, без жодної хвили річка текла перед його вікном. Те, що це була справжня річка, не викликало ніякого сумніву. Вода чи ще щось там підсвічувалася зсередини. Потім він побачив на горизонті якусь пляму. Пляма рухалася, в цьому він не мав сумніву. І нарешті він побачив, зовсім чітко, роздовбаного катараса. За ним сидів виводок якихось людей, а кермував човном його дід в німецькій формі. Далі за човном пливли менші, як виводок качок: баби, брати, рідні, двоюрідні, швагри, дядини. Кого там тільки не було! Це нагадувало урочисте весілля або похорон, а власне, різниці ніякої. Жовтий туман піднімався з поверхні. Вони пропливали повз його вікна. Спочатку свої, потім чужі, і коли він таки наважився повернути голову, то побачив, що цьому напевне і кінця-краю не буде. Він стояв і дивився, зачудований, з прохололим потом між лопатками, між сідницями, на перенісці.

Десь у глибинах його сірої рідини почали вилазити молитви, які він час від часу читав, коли відчував страх. А мозок усе повторював: та не може того бути, як не може нічого бути. І щось навіть відповіло йому, так видалося: ну, як нема цього, то, може, й іншого не бути. Йому зробилося млосно. Фі, щойно він відчув слабину в ногах, те стрімке коло, подібне на вир, завертілося й миттєво втягнуло за собою всіх його рідних, разом з човнами, кресами і рушниками. «Хух-х», – вийшло з його горлянки, борлак засмикався, і він поволік ноги до ліжка. Сів, натягнув простирadlo до підборіддя і втупився у пузатих херувимчиків, що чи то намагалися згвалтувати Венеру, чи просто її оберігали. Зараз у нього визріло одне бажання, якось сховатися у високих і холодних анфіладах кімнат, з купідонами, бронзовими сатирами, що сцяли кудись у безкінечний простір, такими ж ангелами, безтурботно споглядаючими його чоловічий сором, і тут він почав збиратися з думками, учепившись за звичні предмети. Так, найголовніше в його професії: збирати свої думки у сірий сталевий жмут, нищити ним чужі оболонки. Але ось жінка, що пішла – куди? – невід'ємно стояла кремовим щасливим згустком. Він побіг рівчаками своєї пам'яті, доволі легкої і неметушливої. Нічого особливого, але якраз те, що годиться для прихистку. Він проскочив вікнами, порахував їх для проформи. Нарешті вискочив місяць. Великий, круглий, лагідний і срібний.

Хтось запалив галогенні лампи. Світло тріщало, перекидалося з кімнати в кімнату, тягнучи рвані тіні. Усі предмети вібрували, принаймні так видавалося. Вони рухалися, наче живі або як ртутні, відкидаючи масні довгі тіні, а то і зовсім полишалися їх. Він стояв і тетерів, дивлячись на вікно, але цього-то він зробити не міг. Тисячі галогенних ламп, запалених наче за одним чиїмось наказом, враз ударили і розірвали його зіниці. Головне, у цьому світлі змінився, втратився колір. Одне рідке кипляче срібло. Він затулив руками очі, але тут же прибрав і знову втупився у предмети, що зараз нагадували десяток паскудних злих гномів, які застрягли своїми лапами в мелясі й не могли зрушити з місця. Тоді він закутався у простирadlo і рушив повз столи, повільно, виставляючи одна за одною ноги, навіть прикусивши від старання язика. Він рухався повільно, але впевнено у срібному потоці

галогенного світла.

Так він обійшов софу, затим завернув за диван. Білі ангели з напнутими луками зараз нагадували його Страшний суд. Предмети ось-ось повинні були зірватися з місця і розтоптати його, але він був хитріший, тому вже ступав задом, спиною до високих, з мореного дуба, двостулкових дверей. Від поту щеміло між лопатками. Найгидкіше було те, що очі у нього страшенно різало, і він ніяк тепер не міг не те щоби зібратися з думками, але взагалі панічно думав, як полишити цю оселю разом з невитравним духом Лади. І так, саме так: запах тонко потягнувся, знищуючи молекула за молекулою, атом за атомом запах тієї жінки. Він навіть не міг уявити собі, що то була секретарка. Щось сокровенне готичним хором піднялося у його грудях, і він тоненько заскімлив, проклинаючи все на світі. Головне, він не забував тримати за спиною двері. І сльози, аби ці срібні гноми дізналися, що сльози і розкаяння, хтосна за чим, не більш аніж гра, то неприємності його чекали б неабиякі. Нарешті він проскочив у двері. Але срібло, густе, із запахами Лади, хлинуло у розкриту пащу дверей, увірвалося з вікон крізь жалюзі. І він з несподіванки упав навкарачки і так, хекаючи, побіг кімнатами, а коли нарешті зупинився, знову біля свого ліжка, де муляла око мокра пляма, підняв голову і тихо засміявся.

Це був ранок. Простий собі чистий зимовий ранок, а те, що прийняв він за місяць, була супутникова антена. Він сів на ліжко, важко зітхнув. Потім підвів здивовано голову і запитав себе: а де секретарка? Те, що вона не могла кудись подітися, піти без його допомоги, було малоймовірним. Він подзенькав у дзвіночок. Прийшла прислуга, жінка років тридцяти, брюнетка, з гарним бюстом, пекучими очима, а він, не приховуючи потворності своєї нагоди, запитав:

— Ніхто не виходив?

— Ні, пане. Ви всю ніч тут грюкали і говорили щось, — сказала прислуга.

— Ти була тут всю ніч? — запитав він, уже напевне знаючи її відповідь, але випередив і заговорив: — Ладу привезуть сьогодні?

— Так.

— Ну тоді йди собі. Приготуй кави, поміцніше, і мій чорний костюм на вихід.

більша половина її. У повітрі пахло дорогим коньяком і сигарами. Саме тоді він відчув дотик справжнього смаку. Лада лежала на червоній накидці, підтиснувши одну ногу, розкидавши за спиною палаюче руде волосся. У неї було тіло дорослої жінки, міцне, податливе і дике, й обличчя, прищаве обличчя підлітка. Такою вона і була насправді. Того ранку, з запахами, найнеймовірнішими запахами іншого життя, що збуджували більше, ніж близькість, він розповів їй про нового куратора, а потім і про своє життя. Дурниці, повторював він це слово, я просто попався на дрібній крадіжці; але вона лише хитро смикнула плечиком, перевернулася на живіт, глянула лукаво і сказала, що нічого особливого, і добавила, нехай краще не бреше, ось що. Він зобразив подив на обличчі, а вона за хвилину прочитала цілу лекцію про те, як людина поводить себе, коли говорить правду, як, коли бреше, і в який бік дивиться, коли це дріб'язкова фантазія. Ось так, сказала вона наприкінці, скинула бровами і засміялась лунким, добродушним сміхом, від якого зробилося тепло і затишно. І значить, вона не дізналася про нього повної правди.

Вона сказала: тебе спіймали на якійсь малолітній курві? Він промовчав, ковтнув коньяку і подивився на сизе вікно, з розкиданими крилами синьої ялинки, чорними воронами, що писали лапами по снігу, вишукуючи шматки поживи. Яка різниця, говорила вона, у тебе є шанс усе виправити, ти ще молодий, нині ти служитимеш державі, незалежній державі, і нічого почуватися йолопом, треба просто скористатися нагодою і зробити добру кар'єру. Ця остання її фраза не спантеличила його, а швидше похитнула той новий світ, який він тільки почав вибудовувати. Він подивився на її прищувате обличчя, намагаючись викликати в собі нудоту, бридке відчуття, але Лада лежала, підтиснувши ноги, навіть скромно, тільки видно було палаючу смужку проміжності. І йому стало мутно й нудно. Довгоносі ворони на синьому снігу перетворилися на кікімор з тонкими лапками, й тіні від них видовжилися і зараз діставали ялинки, з Дідом Морозом і Снігуронькою в куцій спідниці, з ногами, обтягнутими синіми нейлоновими колготами із золотистими блискітками. Ця глупа повсякденна реальність повернула його до теплого затишку. Він давно розумів, що знаходиться у світі вигаданому, збудованому ним самим, і тому цей світ служить і допомагає йому. Зараз, наскільки він усвідомлював, перед ним лягала зовсім неприємна і чудернацька задача: втягувати Ладу у цей світ, і чи вона сприйме його, і чи його світ не знищить її крихкі кістки. Насільки він помиляється, то покаже час.

Чи вірив він у Бога, як вірили його батьки, діди? Він любив богослужіння в православних і католицьких церквах. Десь так, як гурман смакує букетом дорогого вина. На цьому все закінчувалося, далі естетства він не рухався; також він приходив у німе, текуче і радісне захоплення від похорону. Напевне, з однієї з причин, що там були гарні жінки і вони збуджувалися, неймовірно, падлюче, біля самого одра смерті. В цьому він нікому не зізнавався, але правду ніде діти – такі й подібні речі розуміли всі розумні люди з його оточення. Просто тут він не стояв перед вибором, вибір був невидимим, а тому й напевне неіснуючим. Так він собі говорив, але чи воно так насправді – долі ймовірності були мізерними. Легше бачити сніжний пил за вікном, що перебирається сонячним промінням кудись у тупу далечінь, відчувати тепло жіночої ляжки, розтулені сороміцькі губи і їхній солонувато-солодкий присмак, навіть дикіше, можна це порівняти з запахом свічок і

ладану в одній з церков: усе це означалося одним знаком маленької і дрібної втіхи та задоволення. Тут він, напевне переступивши якусь межу, визначив держатись одного напрямку і ніколи не заскакувати на протилежну дорогу. Хоча він мало вірив у те, що життя має двосторонній рух. Він знав, що життя неупинно рухається до ями, і хто добереться до неї вчасно, той просто вже ніколи не живе.

У нього вливалось якесь просто-таки тягуче світло, коли він бачив гарний одяг, гарну їжу, і, коли довгий час цього не було, він відкрив, як збавити цю можливість. І тому тоді, коли Лада стояла у білій чоловічій сорочці біля вікна, зі стрункими по-хлопчачому ногами, дивилася на довгі клякси ворон, на маленьку замерзлу снігурочку, і він не бачив її грудей, її кирпатенького носика, прищавого обличчя, у нього заболіло в животі, підігнулися коліна, і йому зробилося несподівано тоскно, наче він один серпневого дня проводить останній трамвай нещасним поглядом. Він підійшов, ступаючи по брунатних плямах реклами, взяв її за плечі, опустився на коліна і припав губами до голого задку. Більше зараз він нічого не хотів, а вона стояла спокійно, наче буде вічність стояти в цій кімнаті, з темними опереннями тіней від високих ялинок, де влітку прохолодно і тихо, а взимку довго тримається тепло. Чорна тінь тоді не стояла над ним, і він не розумів цієї тіні, не розумів страху, не розумів нічого.

Так, він прийшов у органи безпеки ще за влади советів, спочатку освідомлювачем, потім вище, і до перебудови мав чин майора. Дивом, але швидше метким розумом, він залишився у нових органах, продовжуючи працювати і на східну розвідку, і на українську сторону, і напевне це було відоме багатьом, але в тому бардаці, аж до незалежності, вертілися майже всі співпрацівники. Так що він нікого не зрадив, – формально на західній частині країни було знищено останні рухи опору, а про східну й говорити було нічого. Він визначив свої можливості, ще будучи в університеті, і сказав собі: так, ми чи вони програли, іншого виходу бути людиною в цьому світі, побудованому переможцями, він не бачив. Час це підтвердив, конкретно підвівши ризик: американці та європейці ніяк впритул не хотіли бачити його країну. Звісно, йому було якось, зовсім трохи, образливо, але і сам він мав прагматичну жилу, холодну й розсудливу, тому схиляв, без благовоління, голову перед переможцями. Комунізм і його мета, на велику радість самих застрільників ідеології, наказав довго жити, в країнах колишнього Союзу вода замутилася. І всі, разом з ним, кинулися ловити рибу. Гроші вирішували все: у що він ще від шкільної партії вірив і що знав. Це було єдиним рушієм його свідомості, його світом, інакше не могло бути. Проте, частіше зимового дня, його несподівано застукувало, у дорозі, перед Різдвом і Новим роком, перед Водохрещем, наче хтось дикий сідав на нього, тихо шепотів над вухом паскудненьке дешеве словечко: «Стукачок. Сту-у-ка-ачо-ок...». Тут він двоївся.

Можна скинути на просту тобі шизофренію, повірити у містику, але це якось не клеїлося ані до містики, ані до шизофренії. Віра у нього значилася під табу, тобто він слідував тими принципами, що коли став на інший бік, то інакше вже не можна. Виверти виховання, ось як він називав це. Інші називали це неприпустимою порядністю, хоча це було не що інше, як збочений конформізм. Він таки ходив до церкви, разом з хвостатими державними

делегаціями, хоча за багато років переконав себе, що ані там, ані тут нічого немає. Тут принаймні все осяжне: жінки, чоловіки, гроші, інтрига. Ця проста механіка більше його зачаровувала, ніж скудене життя його родини, що йшла зовсім зараз незрозумілим шляхом.

Сонце запало у чорні капкани дворів, Лада сиділа і листала глянсований часопис, а він несподівано запитав її, сам лякаючись свого тихого з упевненими інтонаціями голосу:

— А хто по нас прийде?

По тому, як Лада звела свої світлі, з каштановою міддю, брови, зблиснувши чистими очима, він здогадався, що вона прекрасно зрозуміла його запитання, і зрозуміла раніше, ніж він усвідомив те, що сам сказав. Вона лизнула кінчиком язика його губи, усміхнулася, зовсім упевнено, і він потім пронесе цю її упевненість, як заразу, через усе життя.

— Поїхали зі мною, — сказала вона. — Поїхали, поїхали! — вона затараторила щасливим, майже дитячим голосом.

Тут Дніпро розкривав свою свинцеву, над незмінним металевим небом, горлянку: червоні дахи п'яти— і чотириповерхових дач лежали під сліпим білим сонцем, лускою, крилом, неправдоподібно, але правдиво все ж таки підрізаючи берег, кожного року раз за разом поглинаючи навколишні землі і піски. Вони стояли на білому двомісному катері, затуляючи долонями очі від сонця, спостерігаючи, як стрімко наближається берег. Щось у цьому було об'єднуюче і спільне: нахилені вперед тіла, підняті руки. І він відчував, що, незважаючи на падлючий холод, у нього ворухиться в штанах. А коли вони приставали до причалу, із самотнім, на розкидному стільці стариганом, що визирав якесь диво у бінокля, за десять метрів, сонце сховалося за вилуплений, побитий каверною завод на тому березі, і вони провалилися в малинові теплі памороки. У нього пішла гусячим сипом шкіра. Йому здавалося, що зараз усе закінчиться; він боявся повторити слово «життя», але десь у глибині саме це й пищало: провалиться і не повернеться місто, з'єднане розірваною аортою харківського мосту, з противно вжикаючими, наче оси над розчавленим плодом, стрілами поїздів метро, саме розвернуте до противного місто, посипане білими грифелями будинків.

Він навіть заплющив очі і бачив морок, один лише морок. Він не відчував поруч гарячого, з легким і збуджуючим тремтінням тіла Лади, її руки, що шкодливою гадючкою повзала його ширинкою. А коли розплющив очі, то побачив перед собою кільця, завитки посипаних золотистим піском вуличок, блюдця площ, неприступні дома, облиті рожевою фарбою заходу. І у нього задерло у горлянці. Зараз з нею було зручно, але, як психолог, він зрозумів, що саме зараз вона є володаркою становища. Але ніяк не міг передбачити, що це так надовго. А тоді: «У неї немає нічого невротичного», — задоволено вирішив він, порівнюючи з тими циклічними студентками, що залюбки, після першої ж його спроби, запихали собі член до рота. А тому на зелений, з мідними прорізами гравій він ступив з

виглядом першовідкривача.

– Це там, – показала Лада, і в її словах не було нічого загадкового.

З цього моменту, глянувши на бетонний причал, розквітчений графіті, він зрозумів, що Лада для нього варта більше, ніж та жінка, з якою просто кохаєшся, просто трахаєшся, просто говориш, не добираючи слів; вона є провідним маяком у якесь інше, наступне, життя, і зараз вони проходять той складний і вузький прохід. Саме так він тоді думав. Інакше не могло бути. Усе навколо: будинки, дерева, вулиці, собаки – все було занадто спокійним. Аж занадто. Почалося інакше життя. І він зрозумів і сприйняв це як належне. Як чергове підвищення по роботі. І він наповнювався тишею, як жінки наповнюються за ніч коханням і спермою і робляться далекими, наче білий метелик на синьому небі, – нерухомі та загакові.

Шикарний вигляд дачі її батька нічим його не здивував; він навіть не встиг подумати, що років їй сімнадцять, не більше, хоча голова працювала чітко: її голова знала, чого бажала. Її бажання були на першому місці, але якимось дивом вони сполучалися з її мозком. Він навіть бачив її сині спалахи. Вони знову пили, і він сп'янів. Від недавнього сексуального збудження на лишилося і сліду, а був тягучий алкогольний настрій, коли попиваєш потроху, а нічого не змінюється, протікає повз зіниці, й навіть ліньки простягнути руку. Лада умостила на канапі, підтиснувши ноги, з важким стаканом у руках, і поволі пила, здавалося, байдужа до всього, але так вона збиралася з думками, наче кобра, готова стрибнути або виплюнути свою отруту, а потім уже заспокоїтися. Десять днів він це розумів. Потім, рвучко вихиливши віскі, вона встала, потягнулася, напнувши під зеленим светром тугі груди, й підійшла до вікна. Сонце окреслило чорним малюнком місто. Настрій у нього взагалі погіршився. На зубах – наче хто насипав піску.

– Ходімо, – милим і тихим, муркаючим голосом сказала вона.

Й тут на нього накотила гумова хвиля жаху: йому на мить видалося, що у Лади на обличчі зникли прищі. Як тоді, коли вона ступила на брунатну доріжку останнього сонячного світла. Вона взяла його м'якою теплою рукою за пальці і повела. Він намагався не дивитися на її обличчя і все скоса поглядав, але вона це відчувала, може, щось розуміла або сприймала зовсім інакше. Професійна звичка несподівано почала брати гору. Груді його почало наповнювати дурнувате відчуття вибраності, хоча він знав, що це не так, зовсім по-інакшому зараз має бути, але він здогадався, що щось інше відтягує останню мить, останній поріг, що дозволить їм без страху зупинитись одне на одному. Від такого відкриття він запав у ще більшу порожнечу.

– Куди ми йдемо? – нарешті запитав він.

– Де ти отримаєш свої відповіді, – сказала вона.

– Ти певна? – запитав він.

– Тоді так і лишиться, – спокійно сказала вона і потягла його за руку.

Спочатку йому прийшло на думку, що Лада сіла на поручні перепочити. Захід накривав мідним шатром, обіцялося на мороз. Вона сиділа на горіхового дерева поручнях, її волосся ворушив теплий, від кондиціонера, вітер, закидаючи сині пасма диму на її розпашіле обличчя. Тонкий серпанок тягнувся від химерної надбудови з напіврозібраним дахом, тремтів драглистими стовпами, а вона сиділа боком, сигаретний дим розбивався об вилиці, а очі займалися двома зірками. І нарешті він відчув. Нудотний, з дитинства знайомий запах. Так мочилися дорослі, і так дорослі пахли в далекому дитинстві. Верхівку його черепа зрізав спогад, який в ту ж мить зник, і він ніколи не чіплявся за нього. Проте під ложечкою солодко засмоктало, нагадуючи про недавнє і сьогоденнє, але котре не стосувалося Лади. Лада розставила по-хлоп'ячому ноги. А він ловив широко роздутими ніздрями запах; він бачив частину вбиральні, закинтий будинок, з високим бадилинням, з вікнами, забитими навхрест дошками. Вітер подув з річки, що чавунною почварою виповзала з-за мосту, і на воду не потрапляло світло, лише від недалекого мегаполіса били прожектори, і тому гирлище, розірване пляжами, котило німо й уперто, зі смертельною нахабністю.

Вітер приніс запах сечі, терпкий, застарілий, – напевнє, десь недалеко, зразу під ребрами мосту, стояла баржа або генделік. І він побачив, без здивування, як важко заходили її круглі, спортивні груди, забігали м'язи гомілок, затремтіла шкіра на обтягнутій светром спині. Лада була зараз вродливою, як ніколи. Вона курила сигарету за сигаретою, і він гадав, що на цьому все закінчиться. Це вже не новина, в цьому немає ніякої таємниці, – вирішив він, кинув «орбіт» до рота, роздавив язиком, відчуваючи задоволення і втому від дня, що йшов на спад. Легко паморочило голову, і йому було добре. Не знати чому, він став думати про наступний день. Він знав, нічим не дивуючись, лише дратуючись, як вона ткнеться йому під пахву носом, потягне гучно його запах, наче витягуючи з нього чоловічу силу, потім відкинеться на спину і закурить. Світ білим скрипучим світлом вибухатиме у широких вікнах, чорними беззвучними кулями пропикатимуть порцеляновий день птахи. Зі смутним відчуттям тривоги він констатував, що у нього таки лишилася фантазія, рудиментні хвостаті злі гноми, що розгризають свідомість. Головнє – не пустити їх, не пускати близько, і він оберігався від них.

Чистоплюй – можливо. Гедоніст – теж можливо, але на рахунок цього дуже тяжко визначитися, бо інакше він би не вагався і не боявся деяких речей, що дійсно приносять насолоду. А зараз вони йшли довгим коридором, подібним на довгу коричневу трубу, підсвічену ліхтарями, стилізованими під смолоскипи.

Спочатку він роззирався, але нічого особливого не знаходив. Окрім втоми, він нічого не відчував. Лада йшла попереду. Пряма спина, хода, вправна і легка, видавала в ній неабияку норовливу, чистої крові сучку. Він навіть смакував, подумки повторюючи

«сучка-сучка-сучка», в подібний спосіб виживаючи порожнечу, що глухим бубном гула всередині, здавалося, у самих нутрощах. Йому було відомо достобіса способів, як боротися з порожнечею: вправи для дихання, тести, фантазії, звісно, що, як і потрібно, найпримітивніші, здебільше пов'язані зі жратвою і сексом. Хоча від усього, що стосувалося фантазії і віри, він намагався триматися подалі, наче забобонний, що боїться розмовляти з невдахою-коле-гою. Бо інакше його кришталеве царство в одну ніч гепнеться під ноги, і не просто під ноги, а якомусь курвиську, хоч підмитому й поголеному за всіма правилами.

Потім вони пройшли вулицю, швидше завулок, поплетений зміистими тінями, і цей прохід між домами враз виявився велетенським проваллям між стінами, щільними і безкінечними стінами; аж там наприкінці він побачив метушливу пляму світла: то ліхтар, зелений, у паперовому оздобленні, ганяв пляму на білому п'ятачку площі, занесеної снігом. Коли вони підійшли, це виглядало прозаїчно. Далі лежала порожнеча річки, від якої мимоволі зводило зуби. Туга, непередбачувана, навалилася, посилила чи то втому, чи то ще щось, у чому він не міг собі зізнатися, але й аби хотів, то назвав би це словом «ініціація», на більше у нього не стало б розуму, бо саме це слово нічого йому не говорило. Тому він не задавав собі непотрібних загадок.

— Скоро, милий, — пролетів її льодяний голос у нього над вухом, і йому захотілося сигари, коньяку й ухопити її за пружного задка. Так собі, для проформи.

І невдовзі вони підійшли. Його втому нічим було розбуркати, при тому, що він зупинився і дивився на білий будиночок, який нагадував великий різдвяний пиріг, а швидше стайню. Найвірогідніше, вирішив він, саме це й повинно було бути стайнею, як би того він хотів чи ні. Морок дійсно згущувався до якогось зеленого. Зараз йому робилося прикро і захотілося повернутися у теплу затишну кімнату, з високими анфіладами, з чорними воронами на снігу, що розкидають паскудними кляксами тіні; навіть Снігуронька у синіх колготах, з кирпатим обличчям петеушниці викликала в нього, муркаючи, напливаюче тихе, нездійсненне тепло. Лада йшла зараз у п'ятмі. Уся її фігура була темна, наче вирізана з чорного ебонітового дерева, тільки одна голова освічувалася лупооким ліхтарем, котрий бив з вишки, від мертвої води, яку поглинав берег.

Зараз у порожнечі думок, мертвої втоми, без насолоди, він починав чітко розуміти, що щось або хтось ставить його перед вибором, чи, може, сам він вибудував цю систему: холодну і непорушну, і вона вертить ним, як піщиною у потоці галогенного світла. Зовсім вірогідно, але точно: він стояв, як і багато років тому, намагаючись приєднатися до цього строкатого і блискучого світу. І тоді він вирішив, як зараз, сидячи перед чоловіком, який примостився на краєчок стільця і марудив дві поспіль години; у ньому говорило: так, ми чи вони програли, зараз світ буде рухатися так швидко, як синій вогонь білим папером, і нікому буде думати і говорити, хто вчинив так чи інакше, як завжди, цінуватимуть тих, хто мчить по цій поверхні, й сама потреба віри чи релігії, морального чи аморального, одійде. Треба вирішити перед тим, як стати на цю блискучу поверхню. Але тут його звело: все ж таки проблема вибору лишається. І зараз у темряві, дивлячись на ебонітового дерева

фігурку Лади, він розумів, що ніяк не може керувати цим «щось».

Потім, пізніше, коли чорна тінь упала і Лада, вся біла, зі стрункими ногами, мідними воланами волосся, вийшла і стала проти стайні, втягнувши ніздрями, грудьми встояне на тваринячому теплі повітря навколо, він щось зрозумів, але втома солодко поповзла жилами, і він заспокоївся. Рівне малинове світло текло під ноги, а Лада йшла, похитуючись, граючи стегнами і задом, з прямою спиною, тільки на дерев'яних поручнях загорожі під вітром рипіли різнокольорові гумові кульки. Він важко вдихав її запах, її випари, що перемішувалися з тваринячими, сіном і ще чимось. Він ступав за нею малиновим снігом, слід у слід. Ліворуч розтопленим і захололим свинцем лежала річка, тільки жовті каверни ліхтарних вогнів видавали рух хвиль. Та ось нарешті вони увійшли до стайні. На них упало тепло, терпке і глухе, все навколишнє немов відсунулося на неймовірну відстань. Відразу у нього завертілися думки зовсім у протилежному напрямку, ну, сказати щось про прекрасний вечір, про те, як чудово їм сьогодні було; але от кінець думки повиснув обірваним нервом, і він спрагло намагався доторкнутися до нього кінчиком язика. Пізніше він чітко, дивлячись на масляну від світла ліхтарів воду, знав, що треба було заговорити у теплій первісній тепліні, й це банальне слово – «прощай» – гризонуло його за маківку черепа, і тому, паралізований наполовину тими відчуттями, що посунули на нього з усіх щілин, він пішов за нею.

Жеребець англійської скакової, з білою плямою на лобі, бив стрункими ногами тирсу, закидав виточену голову, з розкосими сливовими, темними як ніч, очима. Круп ледве подригував, а під шкірою пробігали хвилями м'язи. Коли жеребець почав крити дрібненьку кобилку, він навіть не повів бровою. Принаймні тоді він точно усвідомлював, чого і чим хотіла його здивувати Лада. Потім наче хтось осмикнув за плече. Він відзначив про себе, слідкуючи за строгими і водночас привабливими рисами її обличчя, що у неї немає тієї набутої, награної вульгарної аристократичності, притаманної чи привласненої, ні, таки притаманної цій породі, очоленій чотою пористих свинячих облич їхніх батьків та родичів. Вона уміючи просирала, саме просирала, а не викидала на вітер гроші. Вона робила це неприховано відразливо й водночас із заворожливими рухами зміюки. Саме це лізло густими, не без запаху, кавалками у голову. Він зараз усе це майже реально відчув, доторкнувся до чогось слизького і холодного, з порожньою дірою вгаслих дитячих спогадів наприкінці.

Звуки, що парилися темними пластами в далеких кутках пам'яті, піднімалися й оживали, заповнюючи слух надокучливим і одноманітним, але нахабно впевненим шепотом, пробиралися вушними раковинами, спалахуючи білими зірками люті та безсилля. Бути безсильним невідомо перед чим страхало його не менше, ніж захворіти на сифіліс чи СНІД. Від безсилля перед невідомим робилося ніяково й соромно, наче тебе підловили на чомусь стидному. І так, разом зі звуками, у ритм тонів та напівтонів, мелодії, що звучала повсюди, з воланами м'язів під шерехатою спітнілою шкірою, до нього почало підбиратися відчуття недовершеності. Потім очі Лади. На витесаному, наче з одного суцільного шматка плоті, поритому червоними прищами, з пухом тональної пудри обличчі. Її очі існували

окремо, не підсвічуючи з нутра. Самі по собі. Ще одне: її не можна було порівняти з чистими очима дитини, залитими холодцем страху. Головне, вирішив, отак несподівано, що вони, її очі, ніколи не будуть старими. Плоть навколо їх провалиться, зіжмається, наче дешева гума, а вони світитимуть двома зірками. Ось так, не інакше. Втома у цих очах висихала швидше за жіночі сльози. Вона сіла, перекинувши ногу, на гладкі перила, прогнула звично спину.

Вона терлася проміжністю об блискучі поручні. Він помітив, можливо, помиляючись, але в одному місці поручні були начищені чомусь сильніше. Це знову заставило його про щось подумати. Від чого йому почало солодко пощипувати яйця. А тому, коли жеребець загнав у кобилу півметрового члена, він відчув насолоду майже разом з пітними тваринами, й задоволення він отримав саме від цього, і нічого більше не впливало на нього. Ось так, думав він. А Лада продовжувала сидіти, виставивши круглого задка, обтягнутого білими джинсами.

Пішов сніг. У фіолетовому стовпі дворів висіли шматки вати і повільно сідали на гостроверхі черепичні дахи. Місто вибухнуло малиновим, взялося зверху ледь жовтуватим ореолом, за хвилину простір просяк іржавим, обвішавшись разками гірлянд. Пізніше, коли її обличчя, шия з двома рухливими хребцями під оксамитовою шкірою, западинка між грудьми з задерними догори сосками зросилися потом, таким рясним, як у вантажника, він подумки вилаяв себе, і це доводило, що їхати сюди зовсім не треба було. І не тільки тому, що вона пуняла у штани при виді скотини, яка лигається, а тут усього-на-всього некомфортно. Руде повітря, синій сніг, розлита криво маслянка річки.

Він потягнув уперед голову, сам подався, аж тріснула хребтина, там, якраз між лопатками, сапонував ніздрями вологе, трохи просмерділе тваринячим потом повітря. Найобразливіше було те, що нічого особливого він у тому не бачив, усупереч Ладі. Це її навіть не збуджувало, це, блядь, навіть не екзальтація, а чистої води пристрасть, дика і гаряча, майже тобі африканська з дешевих порнографічних фільмів про чорних чоловіків та жінок. Ця думка, що випливала на хистку поверхню, більше зараз нагадувала відшліфований шматок білого мармуру, що шубовсне й піде на дно, і видалася йому дитячою та безпосередньою, і найприкріше, йому захотілося закурити, повернутися до плавленого золота коньяку і сигари й опинитися у неї між ногами. Нічого більше. Він далеко позаду лишив складності. Але трохи перегодом він зловив себе на тому, що скакає з однієї думки на іншу. Але тут дійшло, що і зір, і спонтанне збудження зараз стали одним цілим.

Нарешті він отримав очікуване. Нарешті вона стягнула через голову светра: нахраписте, зовсім болісне хропіння коней, гучне і шумне, що навіть ворони повилазили на дах і заворушили пір'ям, і холодний сніг за вікнами, і її мокра спина, рівна і невимовно приваблива, красиві плечі, затягнуті у чорну спортивну майку «Адидас». Її потилиця, підсвічена малиновим, як сироп у дитячій склянці, китайським ліхтариком. Чиста, міцна по-хлоп'ячому шия і потилиця, з кучериком пушку у вижолобку. Пучок палаючого волосся. Ноги розкидані, як для їзди верхи, по-чоловічому. Круглий, класичної форми зад, який

подобається як чоловікам, так і жінкам. Пізніше, коли вони разом, і коні, і він та вона, скинули голови, трусонувши тілами, а піт зависнув у повітрі діамантовими краплями, посипавшись у пустку глизявого мороку стайні, до нього дійшло, що бачить востаннє Ладу такою, яку він свого часу зустрів. І цьому нічим не зарадиш, подумав він, шукаючи двома пальцями її анус, а коли наткнувся, подумав, що саме це він шукав. Потім усе зсунулося, скосило його зір. Зовсім ясно він визначив, що хтось невидимий управляє його нинішніми почуттями. Принаймні зранку було не так, і він чудово сам собі давав раду.

Вона зірвалася, блискаючи очима, підтягнула джинси. Тоді він підійшов, ступивши через стовп синього світла, не долаючи ніякої перепони, не знаходячи причини, яка б зупинила його, він затиснув тугим кільцем пальці на її шиї. Лада продовжувала фрикційні рухи на поручні. І він засміявся. Тоді її спина випружилася, зігнулася пружиною знову. Вона повернулася і подивилася прямо у його очі, крізь цей задушливий морок, вона глянула, висипавши кварц очей у його полохливі, наче у наркомана, зіниці; звичним рухом, тисячу й тисячу разів повтореним, але близьким, стягнула мокру від поту майку. Вона лизнула губу, і цей рух, уповільнений в глибинах його сірої рідини, він пам'ятатиме шипучим протягом днів, років, і так, думалося, буде до кінця. Без усілякого вибору. Але воно вийшло якось дуже по-хижому і не знаходило собі місця, наче банальний шматок бруду. Потім він скривився.

Міна, з безкінечністю зморщок, шпарин, павутиною вкрила його кругле обличчя з гострим підборіддям і тоді вже лисіючою головою, череп лишався непорочним та незайманим. А сам він відразу постарів на добрих два десятки років. Усе зводилося до чогось невизначеного, а наразі непотрібного, саме йому непотрібного. Все те, що оберталось навколо них, не вибухало з якоюсь надною силою, а робилося гумовим, зводилося до такого мізерного, що годі розгледіти. І він лякався назвати це своїм іменем, не інакше він заплутався серед імен, котрі час від часу переставляв залежно від того, яке сьогодні на табло календарне число. Видно, він не чекав такого повороту. Хоча, можливо, його відчуття зупинилося на півдорозі до бажаного і водночас забороненого.

Коліна у нього підломилися. З усього, що йому вдалося відчути, він з дитячою несподіванкою зрозумів, що саме почуття смерті, десь на межі солодкого переляку, це нагадувало захоплення, хобі, десь воно так близько стояло до цього, що наразі нічого суттєвого не відкрилося. І його не приваблювала її шерехата персикова шкіра, зараз уся підсвічена з боку річки і з другого боку – від домів; навіть тоді, коли вона перевернулася на бік, без штанів, розсунувши половинки сідниць двома пальцями, це теж нагадувало йому близький протяг смерті, але вже дорослий і настійливий, того, чого треба було оберігатися.

Проте подібне виходило десь так: ти стоїш перед чимось трупом і не знаєш, що сказати, відчуваючи себе найдурнішою істотою у світі. Він знову провів поглядом, тягучим, немислимо повільним; фонтани поту – тваринячого і чоловічого, і тільки зараз він помітив, що входив у неї з шумом, з диким ревінням, не відчуваючи тіла, а продовжуючи працювати у неймовірному режимі. Зіниці його сповільнилися, тіло його пробрало легким сипом,

війнувши переляком. Він банально всадив цій бабі. Саме так, відтоді пішов відлік, що вона перестала існувати в його уяві як жінка, котру можна оберігати чи ще щось там, а просто він називав її кобилою або дурною бабою. Але зараз він верещав на ній, але так, наче чув свій голос з того далекого берега, де місто розтягувалося чорними хмарами, підсвіченими знизу миготінням траси та вогнями реклами. Він верещав на ній, качаючись у тирсі, бачив її ніжну шкіру з налиплими шматками чи то тирси, чи то посліду, і йому було байдуже, як і його далекому голосу.

Хрипіння спарених коней, запах поту, крик самотнього птаха, що бився у цьому квадраті стайні, нежданий і непотрібний, заставляв його рухати тіло в належному порядку. Тихий дитячий вітерець розгойдувався над його маківкою лагідними дзвіночками. Тоді він поплив на ній, наче від дитячих галюцинацій над чорно-білим екраном телевізора з оголеною жінкою, з ворожою заборною, з ляком бути кимось покараним. Але зараз вони гризлися у тирсі як дві останні тварюки, і нічого їх не зупиняло. Нарешті до нього, крізь тупе тертя члена об її слизьку і теплу вагіну, дійшло, що він втратив якийсь шанс, останній шанс. Потім струснувши головою піт з чола, зрозумів, що це найбільша дурниця, про яку можна подумати зараз саме так, саме тут і ніде більше. І саме такі думки приходять під час статевого акту, надаючи цьому дійству значущості.

Єдине, що було противним, то це напружувати зовсім не почуття. Це як свято без музики, похорон без голосіння. Глухий теплий морок ночі, просяклий запахами тваринячих і людських тіл. Чотири стіни, вікна у чорне небо, з осколком тіней від мегаполіса. І все робилося миттєво банальним, несуттєвим – те, що відбувалося між ними. І раптом, коли її м'язи зарухалися під його пресом, її тіло зробилося тугим, майже кам'яним, а його поршень заходив у такт, виходячи і заходячи, головою відчуючи клітор, коли звична механіка почала зростатися із задоволенням, Лада зміюкою виповзла з-під нього, крутнула білими булками сідниць, що враз посиніли проти вікна, проти галогенного світла, що посипалося невідомо звідки. Він спіткнувся об щось тверде у її характері, що належало тільки їй, і це невідоме стиснуло його горлянку. Її світ перевернувся в його очах, зіниці захолопи. Тут він шпарко, віддаючись забороненому ірраціональному, почав докопуватися, що це взагалі таке, а головне, чого йому чекати і яких неприємностей, бо так просто нічого не обходиться. Потім прийшла думка: чорт, а як усе це почалося? З чого воно народилося, оце гумове, зовсім непритаманне йому почуття. Що їх повело?

Ха, зараз він дивився на Ладу з не меншим запитанням, ніж на темну, холонучу від морозу річку, яка пропливла перед його очима. Вона сиділа перед ним, склавши свої гарні і міцні ноги по-турецькому, з відкритими пелюстками сороміцьких губ, по яких стікали її секречії. Він не кінчив, тому член стояв, червоний, налитий кров'ю, і хилитався, а її насмішкуваті очі спостерігали, проводили порух прутня туди й сюди. Він сковтнув терпку слину. Його частина, здавалося, лишилася у неї між ногами. Але щось більш головне, чого вона не сказала, сиділо в ній, гріло його, холодило і не відпускало, і хоча вона молодша від нього, він побачив у її очах безодню старості, як старий гріх, що ніколи не стирається, а піднімається частіше, новіше, тільки в більш вишуканих шатах – саме так він подумав, і

більше, здається, вже не міг думати. Він трусонув головою, так, наче випірноючи на поверхню сьогоднішнього вечора, чекаючи, що вона заговорить першою. Але Лада мовчала, тільки проти вікна згори синіми, майже гумовими кулями світилися її груди.

– Ти це мені хотіла показати?

– Ти такий нездогадливий чи просто ханжа? – вона встала, натягнула джинси одним рвучким рухом, ляснула його по голому задку.

Зараз вони йшли разом; вона йшла трохи попереду, похитуючи станом, дещо, видно, втомлена, він позаду: за вікном, довгим і вузьким, майже на всю конюшню, один за одним зміями виповзали ліхтарі, кошлаті від морозу і з хвостами, наче у бенгальських вогнів, густа меляса річки липким язиком лизала круглий іграшковий місяць. Жеребець бив копитом і гнав густе сперте повітря. Запах жовчі, сперми, тліну і земного перегною попер у його горлянку. Він видихнув, звично складаючи все в одну картинку, намагаючись переконати, що вона взагалі не хотіла сказати того, про що він сам подумав. Але чесно кажучи, саме зараз він чітко зрозумів, без чиеїсь сторонньої допомоги, без того невидимого, що нацьковував і продовжував цькувати його думку, гнав її від мошонки і до маківки черепа, куди припливали несвоечасні й непотрібні думки, він усвідомив, що відчувається легко і нічим не зобов'язаний. Напевне, так треба завжди відчувати себе, коли отримуєш від жінки справжній подарунок, а не якусь цяцьку-бряцкалку.

– Ти справді так думаєш? – поставив обережно він запитання, вірніше, кинув у тиху заводь її жіночих думок.

– Напевне. Ти наполовину звірина. Принаймні я хотіла це тобі сказати. І якщо тобі вистачило розуму вискочити з однієї халепи, то чому ти заліз в іншу? А якщо заліз, чому ти не можеш дати собі в тому ради?

– Ти про що? – він дивився їй у спину і подумки перебирав сказане, бо цього саме він і не очікував.

– Холодно, – сказала вона.

– Назад перебіжчиків не пускають, – видавив він з пафосом, так, аж засмикалася щока.

– Ти про це? – Лада зовсім по-дитячому пирснула в кулак.

Несподівано зробилося все байдужим: лапаті ліхтарі, фиркання коней. Безкінечна тиша розходилася колами. Вони стояли одне проти одного, обнюхуючись, наче коні. Почали одягатися, повільно, як світ, що крутився перед ними уламками кришталю.

– Знаєш, у мене інші проблеми, – сказала вона, і це звучало банально, як на базарній

площі, коли перекупка розповідає своїй товарці про місячні.

— Наш вік... — розуміюче потягнув він, але й цього разу помилився, тому за краще вирішив надалі мовчати.

— Ми по-різному... — Лада закусила довгий вказівний палець з довгими красивими фалангами, — долаємо перешкоди. Головне, щоб знати, що цей світ... — вона покрутила складеною долонькою, наче квіткою, і продовжила: — І статі тут ніякої різниці не грають. А я ще ні до чого не готова...

* * *

Чорний пірс випнувся з-за повороту крилом космічного авіаносця. Він боровся сам з собою, як здоровий глузд з брехнею, як хворий на СНІД за останні крихти задоволення і життя. Ніч поповзла одним цілим желатиновим шматком, і місто всередині тремтіло іграшковим, поламаним дитячою рукою новорічним кошмаром. Лада спала, згорнувшись калачиком на задньому сидінні. Непримітна, накрита махровим червоним пледом; оголена частина її литки, по-хлоп'ячому міцна, з налитими круглими м'язами, неймовірно, до оксамитового біла, наче виліплена із снігу. З божевільням боротися однаково, що зі смертю, вирішив він, заводячи машину мокрим асфальтом під густе намисто новорічних та різдвяних гірлянд. Він опустил бокове скло, і мороз відбив запахи, котрі швидко побігли його хребтом копошливим виводком мурах. Зараз йому захотілося, щоб вона щось сказала, загубила одним словом цей вечір, ніч, наступаючий ранок; вона повинна сказати, щоб він дав їй спокій, не інакше, по-іншому не може бути.

Пічка гріла ноги теплим котом. Він мовчки усміхнувся, донюхуючись до запахів. Вона напевне ляпнула б таку нісенітницю, щоб ти повернувся обличчям до долі, нарешті зрозумів і таке інше, і так далі. Але вона банально собі спала, згорнувшись калачиком. Він ні в що не вірив, навіть у свої почуття, сховані так глибоко, наче у пеклі, наче на краю раю, котрі для нього зараз звучали не менш смішно, ніж признання чогось, звинувачення в чомусь, чому він давно перестав вірити і сприймати всерйоз. Хоча він згодився, задоволено муркнувши під носа, що цієї морозної, з червоним язиком неба, ночі відбулося щось неймовірне. І йому зробилося пусто й кисло. Він шарпнув зі злістю віконце. Насправді ти чекав подібного так довго, зашепотіло над вухом, ого-го як довго. Він задихав часто, намагаючись, через силу, не дивитися на її вилицювате обличчя. Йому примарився вкотре тремтливий фантом, що вже угніздився і сів на тім'я, щоб увіпнути пазурі. Зараз напевне, — і перепитай його, він був би певним, — хтось керує ним. І його це розлютило. Його розлютила безпомічність, сиза дірка пустоти на кінці міста, там, де повинне зійти сонце, тягуче, як меляса, паскудне, наче всі його смертні гріхи, щоб тисячами підняти його запахи, його сморід над усім світом. Фу-у, випустив він з шумом повітря, але нічого не змінилося.

Тверді удари підборів: це крутився яскравою дзигною Центр. Люди вишмигували, наче з отворів, наче з каріозного велетенського рота. Холера, що таке лізе в голову. Мороз тремтів у повітрі, відчувався фізично, і йому було байдуже, наскільки це гарно чи погано. Головне: його запрограмований мозок починав давати збої. Щось таке невідоме солодко проспівало на дні його самого: люди вулицями йшли у пустелю своєї самотності. Саме так: зараз вони йшли, яскраві, чорнявка з по-хлопчачому стриженою головою, зі смішними вушками, прикрашеними красивими кульчиками у вигляді мініатюрного виноградного грона; засмагле обличчя, великі сяючі очі, обернені до свого хлопця, кремезного, у дорогому хутрі, з низьким лобом і розумними мавпячими очима. Дівчина майже не рухалася, принаймні так видавалося. Нагорі готелю, на поверхах «люкс» горіли намистом вікна. Пара ступала скрипучим снігом товстими підборами, і дівчина продовжувала дивитися на хлопця широко відкритими очима, тугі губи розтупилися, усмішка запала двома ямочками на щоках. Хлопець дивився прямо, ухилився, але здавалося, йому байдуже, про що говорить подруга. А потім вони зникли в пилюці міста, зникли, наче їх ніколи не існувало.

Йому зробилося сумно і моторошно. З дитячим відчаєм він подивився на верхотуру готелю. Лада прокинулася, позаду почулося уривчасте сопіння, так, як роблять це діти або школярки. Порожнеча балачки просилася на язика. Коли він обернувся, Лада сиділа, підмостивши під себе ноги, і терла очі кулачками. Хоч у цьому він не помилився, бля, вирвалося у нього, і він за звичкою пошукав сигарету у бардачку, але знайшов тільки дамські, схаменувся, що він не курить, і машина, бля, точно не його, і він давно не курить. Ні, справа тут не в Ладі, вирішив він тоді, хоча справа була саме в ній. Оце таки щось прийшло, разом з цією бабою, влізло у ним же заблоковану свідомість і почало зсуватися до кінця провалля, туди, в пилюку безкінечності, де карикатурами повзають закоцюблі на морозі люди. І ні біса більше. Нічого вона не хотіла такого сказати. Пішло воно все під три чорти. Але та простота, якою він так упивався, – зникла. І це механіка його мозку прокукукала ще раз. Такого нічого не могло бути. Це як крутими стежками дертися кудись у невідомість і в темряву після доброї вечери, після жінки, після того, як ти відчував владу і насолоду.

Пилюка в кінці вулиці, снігова пилюка, зі щезаючими на очах людьми. Того дня він ясно зрозумів, що його щось підштовхує в інший бік, знову на ту сторону безмовної, з гнилою від тіл предків ріки, звідки він вийшов. І він не хотів ані признаватися, ані повертатися, зовсім по-дитячому тримаючись механіки власних витворів. Тоді вперше за стільки років він з оскомом на зубах, із сухими очима подумав про Бога. І тоді він вирішив, що Лада ніколи не зачепить його серця, бо вони стоять на одному березі, різниця у них тільки в тому, що вона вскочила сюди з народження, а він перебрався добровільно, одного разу щиросердно вирішивши, що так буде легше сприймати навколишній світ і діяти в ньому. Бути, як усі, коштує теж недешево, так гадав він тоді, дивлячись на клаптики людей, що літали у яскравому зимовому передноворічному каскаді вогнів та повітря, здавалося просякнутому найбанальнішим словом – «щастя».

Саме того густого вечора, сповненого розпалених промежин, він зрозумів, що вона хотіла сказати. Там не було і натяку на прихований гомосексуалізм чи ще на якісь розквітчані еківоки; вона говорила своєю підлітковою мовою: якщо ти відмовився, то не слід повертатися, і по всьому треба триматися своєї сторони. Він навіть не задумувався над тим, чи помилялася вона. Емоції вичахли, стали як розтоплений холодець. Світ паскудно вирячив на нього свої зіньки, і він нічого не розумів у ньому, – щось лапате, як стонога, як тарган, почуття спустошеності наповнило його. Дивлячись услід людям, він підтиснув по-дитячому ноги і вилаявся, з тихим попискуванням, наче щур, якому відгризли хвоста. Лада зараз просто Лада, і була тим дівчиськом, що добре відтягнулося і втомленою мокрою сучкою повертається додому. Він дивився на її вогняний кокон волосся, дбайливо і впевнено перехоплений рукою, перетнутий двома пальцями; два пальці клацнули пучками, затиснутою між фалангами заціпкою для волосся. Уся вона охоплена фіолетовим серпанком, тільки двійко непорушних очей, невинних, як сама ніч, як сам наступаючий тугий ранок, і вид на обличчі такий, ніби за прочиненими дверима на тебе чекає повна кімната хижих звірів.

– Тобі коли у консульство? – вона підкурила сигарету, тримаючи її кінчиками пальців; вона підкурила сигарету великою масивною чоловічою запальничкою і вже потім лиснула поглядом по трасі з брудними чорними калюжами. Погляд піднявся вище, і він прослідкував за ним.

Вікна тухли, згорталися жовтими шматочками фольги; зорі тремтіли, зараз нагадуючи дешеві солодкі бурульки, підвішені над містом з рожевими обламаними клішнями вулиць. Він знову пригадав Снігуроньку в дешевих, чорнильного кольору колготках, з блискітками, наче дроблене скло, пружкими ногами, довгими і незграбними проти її брудного білого кошушка; він доскіпливо чомусь пригадував, як вона рухалася навколо ялинки зигзагами. Машина котила пустою вулицею з поодинокими розбитими шарабанами, що важко було назвати машинами, і він весь час повертався до початку їхнього дня, дня, що обіцяв багато чого, як і все в житті, а приніс порожнечу, як у діжі, а ще раз по раз, усупереч його натренованій свідомості, Снігуронька вискакувала, немов у зламаному слайдоскопі чи дешевій порнокартині.

Йому залоскотало в горлянці. Лада зробилася непомітною. І вона відчула це, але не була проти, просто цікавою білочкою сиділа на задньому сидінні і спостерігала за його потилицею. Обом швидше за все хотілося позбутися цієї ночі. Хоча це тільки йому видавалося. Проте, хвилин за десять до того як приїхати, він повернувся у дійсність, щоправда, виходило так, начебто він відчинив одні двері й увійшов до кімнати, безборонної, натомість відчув себе ув'язненим у тюремній камері. І так він переходив від однієї кімнати до іншої, незграбно розсовуючи свої назви; фантоми запахів висіли у повітрі чисто і густо: запах діамантового поту, тваринячого і людського, розтоплене молоко сімені, червона спрагла земля над червоним повстаним небом. І нічого більше. Шум коліс, шум мотора, шум парку з просвітами озера наводили на нього якусь божевільну втому, котра завжди буває перед тим, коли ти дійшов до чатованої в пам'яті, в уяві межі, і ось –

відбулося. Так насправді вона, Лада, підвела його до того, чого він сам хотів, але упродовж стількох років боявся вимовити вголос. Він солодко видихнув. Машина припаркувалася біля безлюдної, забитої важкими черепашачими «лендроверами» і «хаммерами» стоянки. Вистрілив свіжим потоком фонтан зеленого вогню за будинками, розсипаючись малиновими і жовтими цвяшками на дахи. Але Лада мовчала, і він повів машину трохи далі.

– Висадиш мене на Городецького. Я пройдуся пішки. А ти їдь. Машину завтра заберуть, – сказала вона і пішла, навіть звично не поцілувавши.

Вона зникла так швидко, що він не встиг навіть оком кліпнути. Він думав, як це в нього вийшло, і як це вийшло так, що він не пам'ятав ані розмови, ані того, що відбулося з ним у цей короткий проміжок часу. Вірніше, це пройшло миттєво, і потім він тільки міг бачити це у своїй уяві, чи ще якимось. Вона довго потягла носом і ротом повітря, красивим широким ротом, закусив губу і заплющила очі. Він поцілував її у щоку, наткнувшись рукою у напівтемряві на подушечки її пальців, що пахли кінським лайном і його спермою. Він подолав хвилю збудження, котре йшло від чогось бридкішого і потворнішого, ніж запах гною і вивітрілої сперми. Пізніше, покладаючи губою, шукаючи даремно у бардачку сигарети, він розумів, що Лада ніколи не лишає на когось свою машину, і тому шпарко почав шукати підказку. Напевне, її насправді не існувало. Вона просто ставила тавро на ньому: це мое творіння. Нарешті заспокоївшись, він зрозумів, що головне – треба тримати спокій.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<http://www.litres.ru/oles-ulyanenko/zhinka-yogo-mri/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.